

Republika e Kosovës • Republika Kosovo • Republic of Kosovo
Institucioni i Avokatit të Popullit • Institucija Ombudsmena • Ombudsperson Institution

---

IZVEŠTAJ
NACIONALNOG MEHANIZMA ZA SPREČAVANJE TORTURE
O POSETI ZATVORU VISOKE BEZBEDNOSTI

Za: **Gđu. Albulena Haxhiu, ministarka**
Ministarstvo Pravde

G. Arben Vitia, ministar
Ministarstvo Zdravstva

Kopija: **Ismet Krasniqi, generalni sekretar**
Skupština Republike Kosovo

G. Rasim Selmanaj, vršilac dužnosti generalnog direktora
Korektivna služba Kosova

G. Milazim Gjocaj, direktor
Odeljenje Zdravstva u Zatvorima

G. Samedin Mehmeti, generalni direktor
Policija Kosova

G. Burim Buleshkaj, direktor
Zatvor visoke sigurnosti

G. Habit Hajredini, direktor
Kancelarija Premjera - Kancelarija za Dobro Upravljanje

Priština, dana 14.07. 2021. godine

UVOD

Nacionalni mehanizam za sprečavanje torture (u daljem tekstu: NMST), na osnovu člana 17. Zakona br. 05/L-019 o Ombudsmanu, može da poseti, u bilo koje vreme i bez prethodne najave, sva mesta u kojima se nalaze lica lišena slobode, uključujući policijske stanice, pritvorske centre, zatvore, mesta u kojima se zadržavaju stranci lišeni slobode, čiji boravak u Republici Kosovo je u suprotnosti sa važećim zakonima i koji podležu prinudnom povratku iz Republike Kosovo, kao i psihijatrijskih i ustanova socijalne zaštite.

Na osnovu ovog mandata, NMST je 30. marta i 12. aprila 2021. godine, posetio Zatvor Visoke Bezbednosti (u daljem tekstu: ZVB). Zbog pandemije COVID-19, NMST je ovu posetu sproveo sa smanjenom metodologijom i u skladu sa situacijom sa COVID-19 u zemlji.

Cilj ove posete bio je procena poštovanja osnovnih ljudskih prava u odnosu na zatvorenike, koja su zagarantovana Ustavom Republike Kosovo, zakonima koji se primenjuju u Republici Kosovo, kao i međunarodnim standardima za zaštitu prava lica lišenih slobode.

Saradnja sa NMST za vreme posete

1. Tokom realizovane posete NMST-a u ZVB, osoblje Korektivne službe i osoblje Departmana za zdravlje u zatvorima (u daljem tekstu: DZZ) pružili su monitoring ekipi punu saradnju. Ekipa je bez odlaganja imala pristup svim posećenim mestima. Ekipa je dobila sve informacije potrebne za izvršavanje zadatka i omogu[eno joj je da razgovara sa osuđenim i pritvorenim licima, bez prisustva korektivnih službenika i zdravstvenog osoblja.

Obaveštavanje zatvorenika o njihovim pravima

2. Član 31. stav 2. Zakona o izvršenju krivičnih sankcija (u daljem tekstu: ZIKS) izričito definiše: “Prilikom prijema u kazneno popravnu ustanovu osuđeno lice biva obavešteno o pravima i obavezama koje ima tokom izdržavanja kazne, u pisanom obliku. Nepismeno osuđeno lice dobija te informacije usmeno.” NMST je primetio da su razna obaveštenja o pravima zatvorenika postavljena u prostorima paviljona, kao i informacije o COVID-19 i o merama za sprečavanje njegovog širenja.

Fizička zlostavljanja

3. Tokom posete ovom centru, NMST nije primio nijednu žalbu na fizičko zlostavljanje, prekomernu upotrebu fizičke sile od strane korektivnih službenika ili ponašanje koje krši poštovanje dostojanstva zatvorenika. NMST je primetio da je nivo interaktivne komunikacije između korektivnih službenika i zatvorenika na zadovoljavajućem nivou
4. Tokom posete, monitoring ekipa intervjuisala je pritvorenike smeštene u DZZ kako bi saznala više o tretiranju istih od strane Policije Kosova i poštovanju njihovih osnovnih prava, od trenutka hapšenja. NMST nije primio nijednu žalbu od pritvorenih lica što se tiče tretiranja istih i poštovanja njihovih osnovnih prava od strane Policije Kosova od trenutka njihovog hapšenja.

Uslovi smeštaja

5. ZIKS izričito navodi da osuđenik ima pravo na smeštaj, koji odgovara savremenim higijenskim uslovima i lokalnim klimatskim prilikama.¹ Dalje zakon definiše: “Prostorija

---

¹ Zakon br. 04/l-149 o izvršenju krivičnih sankcija, član 36, stav 1.

*u kojoj živi i radi osuđeno lice treba da budu dovoljno prostrane, tako da svako osuđeno lice ima na raspolaganju najmanje osam (8) kvadratnih metara prostora za pojedinačnu ćeliju i četiri (4) kvadratnih metara za osuđenike u zajedničkim ćelijama, i dovoljno prirodno i veštačko osvetljenje za rad i čitanje, kao i grejanje i ventilaciju.*² Dalje, ovaj zakon predviđa da prostorije ne smeju imati vlagu, moraju imati odgovarajuću sanitarnu opremu i druga neophodna sredstva za ličnu higijenu.³

6. Uslovi smeštaja u ZVB su uglavnom na zadovoljavajućem nivou u većini paviljona i drugih prostora, u pogledu prostora, čistoće i pristupa prirodnom i veštačkom svetlu. Sve ćelije imaju televizore, odvojene toalete, a zatvorenici se mogu tuširati kad god požele. Pored toga, ćelije su opremljene krevetima, čaršafima, stolovima, stolicama i sistemom poziva.
7. Međutim, NMST je primetio da su podovi u Paviljonu 2 (krila D i E u hodnicima i u ćelijama) ozbiljno oštećeni. Kroz Izveštaj, NMST je preporučio nadležnim vlastima da preduzmu mere za otklanjanje ovih šteta. **Tokom posete, NMST je primetio da su na stanici ZVB ovi nedostaci otklonjeni.** Što se tiče pristupa osoba sa ograničenim sposobnostima, svi liftovi su bili funkcionalni, što omogućava pristup zatvorenicima sa ograničenim sposobnostima.

Režim

8. Tokom posete NMST-a, bilo je prisutno 154 zatvorenika, od kojih je 20 pritvorenika, dok je službeni kapacitet ZVB-a 390 osoba. U vezi sa režimom, NMST je tokom posete obavešten da je oko 70% zatvorenika angažovano na raznim poslovima, kao što su održavanje, čišćenje paviljona, rad u kuhinji, rad u radionici za proizvodnju toalet papira i kesa, odakle se snabdevaju druge institucije KSK.
9. Tokom posete, NMST je primetio da zaposleni u kuhinji nemaju sanitarne knjižice. **NMST smatra da bi nadležni organi trebalo da preduzmu potrebne radnje i uklone ovaj nedostatak što je pre moguće.**
10. Osuđenici se mogu slobodno kretati unutar paviljona u kojima su bili smešteni, osim u slučaju pritvorenika. Zatvorenici imaju pravo na 3 sata hodanja dnevno tokom letnje sezone, i do 2 sata dnevno tokom zime.⁴ Takođe, 10 zatvorenika je završilo obuku za upravljanje besom. Zatvorenicima je na raspolaganju i sala za fitnes, koju zatvorenici iz Paviljona 2 mogu koristiti svakodnevno, dok ostali dva puta nedeljno.
11. Prethodnim izveštajima, NMST je izneo zabrinutost u vezi sa situacijom na sportskim terenima u ZVB, koji su ofarbani belom bojom i prouzrokuju zaslepljujući odraz sunca, i sprečava zatvorenike da obavljaju aktivnosti van ćelije. NMST je izveštajem sa preporukama objavljenim 25. novembra 2019. godine preporučio nadležnim organima da eliminišu ove nedostatke. **Međutim, tokom poslednje posete NMST primetio je da ovi nedostaci nisu otklonjeni i da je korišćenje ovih sportskih terena od strane zatvorenika i dalje problem zbog zaslepljujućeg odraza sunca.**

---

² Zakon br. 05/I-1290 izmenama i dopunama zakona br. 04/I-149 o izvršenju krivičnih sankcija, član 3, stav 2.

³ Zakon br. 04/I-149 o izvršenju krivičnih sankcija, član 36, stav 3.

⁴ Prema članu 37 zakona br. 04/L-149 o izvršenju krivičnih sankcija, osuđena lica imaju pravo najmanje dva (2) sata dnevno šetnje.

12. Tokom posete, NMST je primio žalbe od pritvorenika zbog nedostatka aktivnosti i zatvaranja u sobama. U slučaju pritvorenika, njihovo angažovanje zavisi od odobrenja suda. NMST primećuje da što se tiče angažovanja pritvorenika u radu, član 199, stav 2, Zakonika o krivičnom postupku predviđa sledeće: *“Lica koja se nalaze u sudskom pritvoru mogu da obavljaju rad koji je neophodan za održavanje reda i čistoće u njihovim prostorijama. U skladu sa mogućnostima institucije i pod uslovom da to ne šteti vođenju krivičnog postupka, licima u sudskom pritvoru se omogućava rad na aktivnostima koje odgovaraju njihovim fizičkim i psihičkim mogućnostima. Sudija za prethodni postupak, sudija pojedinac ili predsednik veća odlučuje o tome u saglasnosti sa upravom pritvorske ustanove.”*
13. Član 200, stav 1 ZIKS-a propisuje: *„Pritvorenik može da se angažuje na radu u radionici, radionici u ekonomskim jedinicama koje se nalaze unutar nadležne kazneno popravne ustanove, posle dobijanja saglasnosti od nadležnog suda.”*
14. NMST takođe kroz ovaj izveštaj smatra da na osnovu važećeg zakonodavstva, kao i međunarodnih standarda ljudskih prava, nadležni organi Republike Kosovo treba da ulože napore da povećaju vančelijsko angažovanje pritvorenika, u meri u kojoj je to moguće.

Zdravstvena zaštita, osoblje i infrastruktura

15. Član 4 Zakona br. 05/L-129 o izmenama i dopunama zakona br. 04/L-149 o izvršenju krivičnih sankcija utvrđuje pravo osuđenog da uživa iste standarde zdravstvene zaštite koji su dostupni u zajednici. Osuđeno lice ima pristup neophodnim besplatnim zdravstvenim uslugama.
16. Osoblje zdravstvene jedinice u ZVB sastoji se od tri redovna lekara opšte prakse, šest medicinskih sestara, od kojih četiri rade u smeni po 12 sata i po pozivu, dok ostali rade radnim vremenom od 8 do 16 časova, jedan psiholog sa radnim vremenom 8 - 16, svakodnevno, dok je stomatologija angažovana svakodnevno redovnim radnim vremenom (8-16).
17. Takođe, spolja, opšti kardiolog pruža specijalizovane usluge, kao što to šine i dva psihijatra i jedan ne redovan laborant. Što se tiče obuke za zdravstveno osoblje, nije bilo takvih od početka pandemije COVID-19.
18. Snabdevanje zaštitnom opremom protiv COVID-19 je uglavnom u redu, osim u prvoj fazi pandemije, gde su se suočili sa privremenim nestašicama. Psihijatrijski tretman se pruža kroz specijalizovanih službi (dostupna su dva psihijatra) i u drugim javnim zdravstvenim ustanovama van ZVB-a. Analizirana dokumentacija i razgovori sa zdravstvenim osobljem pokazuju da se u toku lečenja nalaze 34 zatvorenika sa neurotičnim sindromima. **Objekti u kojima se pruža zdravstvena zaštita** uglavnom su adekvatni i visokog standarda, kao i dobro opremljeni svom potrebnom opremom.
19. Tokom posete, NMST je primetio da je zatvorenik D.O., sa ozbiljnim mentalnim zdravljem, prebačen iz Pritvorskog centra u Gnjilanu u ZVB, gde je takođe naneo teške telesne povrede nakon što je zapalio ćeliju u kojoj je bio smešten. Zahvaljujući brzom reagovanju korektivnih službenika i drugih službi, izbegnuto je najgore. NMST je primetio da je zbog njegovog zdravstvenog stanja preporučeno da se isti šalje u Institut za forenzičku psihijatriju, ali zbog nedostatka kapaciteta, navedeni institut je u početku imao poteškoća sa smeštajem zatvorenika.

20. Čak i tokom ove posete, NMST primećuje da povremeno prisustvo zatvorenika sa mentalnim bolestima i dalje predstavlja izazov, zbog nedostatka kapaciteta za smeštaj zatvorenika ove kategorije u relevantne institucije.
21. S tim u vezi, KPT standardi utvrđuju sledeće: „*Mentalno bolesnog zatvorenika treba držati i zbrinjavati u dobro opremljenom bolničkom okruženju, čije je osoblje prikladno obučavano. To okruženje može biti civilna psihijatrijska bolnica ili posebno opremljeno psihijatrijsko okruženje u zatvorskom sistemu.*“⁵
22. Evropska zatvorska pravila, pravilo 12.1, predviđaju sledeće: „*Osobe koje pate od mentalnih bolesti koje nisu kompatibilne sa smeštajem u zatvoru smeštaju se u ustanovu koja je posebno određena u tu svrhu.*“⁶
23. Pravila Mandele, pravilo 109, predviđaju da se zatvorenici sa mentalnim problemima ne smeju držati u zatvorima, već treba uložiti napore da ih što pre prebace u relevantne institucije.
24. NMST podstiče nadležne organe da ulažu stalne napore kako bi osigurali da se ove osobe leče u odgovarajućim institucijama, bilo u određenoj psihijatrijskoj jedinici u zatvoru, u bolnici ili u civilnoj psihijatrijskoj ustanovi.
25. **Što se tiče prevoza pacijenata van ZVB**, to čini hitna pomoć zdravstvene službe koja je opremljena svom potrebnom opremom i potrebnim osobljem. Dok lakši slučajevi za koje su potrebne samo konsultacije šalju drugim zdravstvenim ustanovama vozilima KSK-a.
26. NMST nije primio verodostojne žalbe u pogledu pruženih medicinskih usluga. Naprotiv, većina zatvorenika je izjavila u korist vrlo dobrog medicinskog tretmana i poštovanja dostojanstva zatvorenika.
27. **Sprečavanje samo-povređivanja i samoubistva** - vrši se putem početnih kontrola prilikom prijema zatvorenika u korektivnoj ustanovi, psihološkog pregleda, kao i angažovanjem u radu i psiho-socijalnim aktivnostima. Prema podacima zdravstvene službe u ZVB, u 2020. godini identifikovano je devet samo-povređivanja, devet telesnih povreda, četiri pokušaja samoubistva, osamnaest slučajeva izricanja disciplinske mere usamljenosti, četiri slučaja štrajka glađu. Dok je 2021. godine, u periodu januar-februar, u ZVB-u došlo do jednog samo-povređivanja, tri telesnih povreda, tri pokušaja ubistva, jedan slučaj štrajka glađu, šest slučajeva izricanja disciplinske mere usamljenosti i izolacije.
28. **Što se tiče zloupotrebe droga, alkohola i duvana**, postoji sistematska kontrola korisnika i onih koji zloupotrebljavaju drogu, alkohol i duvan. Slučajevi se identifikuju u fazi prijema, a zatim se nastavlja dalje praćenjem i informišući iste o posledicama upotrebe; primenjuje se adekvatna terapija od strane osoblja koje je obučeno za ovu kategoriju. Takođe sarađuju sa drugim institucijama koje se bave tretmanom ove kategorije.
29. NMST je primetio da je program metadona dostupan zatvorenicima, koji se sprovodi u skladu sa protokolom utvrđenim u Standardnom operativnom postupku (u daljem tekstu: SOP), kao i obuka i podrška koju pruža NVO „Lavirint“ o drogama i postupanjima sa

---

⁵ Standardi KPT-së, deo trećeg Opšteg Izveštaja, stav 43, objavljen 1993. godine. Za više informacija vidi: <https://rm.coe.int/16806ce943>.

⁶ Evropska zatvorska pravila, Pravilo 47.1. vidi: <https://rm.coe.int/european-prison-rules-978-92-871-5982-3/16806ab9ae>.

korisnicima u skladu sa nacionalnim protokolima za novo primljene zatvorenike koji su identifikovani kao takvi, kao i o lečenju onih koji su pušteni iz zatvora i nastavljaju sa metadonskim programom. Tokom perioda o kome se izveštava, nijedan zatvorenik nije bio na programu metadona.

Značaj lekarskih pregleda novo-primljenih zatvorenika

30. KPT i drugi međunarodni pravni akti dosledno ističu važnost lekarskog pregleda novo-primljenih zatvorenika, posebno u institucijama koje su ulazne tačke u zatvorski sistem. Takva kontrola je od suštinskog značaja, posebno za sprečavanje samoubistava i širenja zaraznih bolesti (kao što su tuberkuloza, hepatitis B/C, HIV).
31. Prema KPT-u, zatvorske medicinske službe mogu dati značajan doprinos sprečavanju fizičkog zlostavljanja tokom perioda koji neposredno prethodi pritvoru, znači, tokom perioda kada su osobe u pritvoru od strane agencija za sprovođenje zakona, putem sistematskog i blagovremenog evidentiranja povreda i, prema potrebi, pružanjem informacija relevantnim vlastima.⁷
32. ZIKS⁸ i Standardna operativna praksa⁹ OZZ-a određuje obavezu autoriteta da se novoprimljeni zatvorenik podvrgne lekarskom pregledu u roku od 24 časova od trenutka prijema.
33. Takve obaveze su takođe određene međunarodnim aktima o zaštiti prava zatvorenika, kao što su: Mandelina pravila¹⁰, Evropska zatvorska pravila¹¹ i Pravila Ujedinjenih nacija za zaštitu maloletnika lišenih slobode.¹²
34. Na osnovu tvrdnji zatvorenika i relevantne medicinske dokumentacije, novoprimljeni zatvorenici se kontrolišu u roku od 24. časova od trenutka dolaska u ZVB.

Poverljivosti zdravstvenih usluga

35. Poverljivosti medicinskih usluga je predviđena Standardnom praksom postupanja,¹³ usvojenom od strane Ministarstva zdravstva, Zakonom o izvršenju krivičnih sankcija,¹⁴

---

⁷ Evropski komitet za sprečavanje torture, 26. opšti izveštaj, paragraf 72, na: <https://rm.coe.int/168070d0c8>

⁸ Zakon br. 04/L-149 o izvršenju krivičnih sankcija, član 31.

⁹ Standardna praksa postupanja, tačka 1. Vidi na: <https://msh.rks-gov.net/wp-content/uploads/2013/11/1.-Praktikat-Standard-te-Veprimit-n%C3%AB-DShB.pdf>.

¹⁰ Mendelina pravila, Pravilo 34. Vidi na: https://vvv.unodc.org/documents/justice-and-prison-reform/GA-RESOLUTION/E_ebook.pdf.

¹¹ Savet Evrope, Preporuka (2006) 2 Saveta ministara za države članice o Evropskim zatvorskim pravilima, tačka 42.1. Vidi u: <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016804c221d>.

¹² Pravila Ujedinjenih nacija o zaštiti maloletnika lišenih slobode, tačka 27, na: https://www.ohchr.org/Documents/ProfessionalInterest/res45_113.pdf.

¹³ Standardna praksa postupanja, tačka 11. Vidi u: <https://msh.rks-gov.net/wp-content/uploads/2013/11/1.-Praktikat-Standard-te-Veprimit-n%C3%AB-DShB.pdf>.

¹⁴ Zakon o izvršenju krivičnih sankcija, član 49.

standardima KPT-a,¹⁵ i međunarodnim aktima kao što su: Mendelina pravila¹⁶ i Pravila Ujedinjenih nacija o zaštiti maloletnika lišenih slobode.¹⁷

36. Štaviše, standardi KPT-a takođe predviđaju da svi medicinski pregledi zatvorenika treba da se obave na način kojim se ne vide i čuju od strane korektivnih službenika, osim ako lekar to ne zatraži.
37. Takođe, član 25, stav 3. Administrativnog uputstva o kućnom redu u korektivnim institucijama izričito određuje: *"Doktor je izvršio medicinsku posetu u uslovima medicinske poverljivosti i etičkih i profesionalnih normi."*
38. Na osnovu informacija od osoblja zdravstvenih službi i intervju sa zatvorenicima, zdravstvene usluge se uglavnom pružaju bez prisustva korektivnih službenika, čime se održava poverljivost medicinskih usluga. Takođe lekovi se zatvorenicima distribuiraju i od strane zdravstvenog osoblja.

Kontakt sa spoljnim svetom

39. Važeće zakonodavstvo¹⁸, u slučaju osuđenih lica, predviđa da osuđeni zatvorenici imaju neograničeno pravo na prepisku (koja podleže određenim izuzecima), imaju pravo na mesečnu posetu, koja traje najmanje jedan sat, kao i na posetu njihove dece i njihovih supružnika, najmanje jednom u tri meseca, uz minimalno trajanje od tri časa.
40. Pored toga, oni imaju pravo na telefonski poziv. Na osnovu intervju sa osuđenim licima, njima su omogućene porodične posete mesečno, vikendom i kontakti sa porodicama sa SKIPE-om. NMST je primetio da su komunikaciju sa SKIPE-om takođe pozdravili zatvorenici na ZVB, posebno strani zatvorenici. Prema tome NMST podstiče ZVB da nastavi sa ovom vrstom komunikacije.
41. Zbog izbijanja pandemije COVID-19, bilo je ograničenja prava u ovoj oblasti, koja uglavnom nisu bila definitivne i represivne prirode i koja su bila u skladu sa situacijom u zemlji, zasnovana na zakonu i koja su bila neophodna za demokratsko društvo.
42. Što se tiče telefonskih poziva, Administrativno uputstvo o kućnom redu u korektivnim institucijama¹⁹ propisuje da osuđeno lice ima pravo na telefonske razgovore sa članovima uže porodice i drugim licima. Prema ovom uputstvu, telefonski razgovor osuđenog lica i pritvorenika ne može biti duži od 15 minuta.
43. Osuđenici uživaju pravo na telefonske pozive u zavisnosti od režima, dok su u određenim odeljenjima telefonski pozivi neograničeni. U slučaju pritvorenika, član 200 Zakona o krivičnom postupku Kosova predviđa da pritvorenici mogu da posećuju „u granicama pravila pritvorskog centra“ na osnovu odobrenja sudije za prethodni postupak i pod njegovim nadzorom.
44. Dalje, zakonik određuje da prepiska i druge posete podležu odluci sudije za prethodni postupak. Na osnovu intervju sa pritvorenicima, proizilazi da su njima omogućene dve

---

¹⁵Standardi KST-a, objavljeni 2018. godine, stavovi 50 i 51. Za više informacija vidi na: <https://rm.coe.int/16806ce943>.

¹⁶ Mendelina pravila, Pravilo 26, tačka 2, na: https://www.unodc.org/documents/justice-and-prison-reform/GA-RESOLUTION/E_ebook.pdf.

¹⁷ Pravila Ujedinjenih nacija za zaštitu maloletnika lišenih slobode, tačka A, Pravilo 19, u: https://www.ohchr.org/Documents/ProfessionalInterest/res45_113.pdf.

¹⁸ Zakon o izvršenju krivičnih sankcija, čl. 62-65.

¹⁹ Administrativno uputstvo o kućnom redu u korektivnim institucijama, član 54.

posete mesečno na osnovu dozvole suda i jedna dodatna poseta od strane Direkcije na osnovu zahteva koji je podneo pritvorenik u određenim okolnostima.

45. Ombudsman ili njegovi predstavnici mogu da posete pritvorenike i da imaju prepisku sa njima bez prethodne najave i bez nadzora sudije za prethodni postupak, jedinog sudije ili predsedavajućeg sudskog veća ili drugih lica koje imenuje taj sudija. Pisma pritvorenika koja se šalju Instituciji Ombudsmana ne smeju se kontrolisati. Ombudsman i njegovi predstavnici mogu usmeno ili pismeno da komuniciraju poverljivo sa pritvorenicima. Takođe, osuđenici se telefonski mogu obratiti i NMST-u pri Ombudsmanu.
46. U slučaju stranih državljana, njima se pruža mogućnost da, pismeno ili usmeno, kontaktiraju diplomatsku misiju ili odgovarajuću kancelariju države čije državljanstvo imaju.²⁰ Tokom posete, NMST je obavio intervju sa nekoliko stranih državljana koji nisu imali nijednu žalbu u vezi sa postupanjem u ZVB, naprotiv oni su izjavili prilično pozitivno u korist pozitivnih odnosa, kako sa korektivnim službenicima, tako i sa ostalim zatvorenicima.

Pitanja koja se odnose na bezbednost

47. NMST je tokom posete primetio da su sva područja na kojima je tako nešto dozvoljeno pokrivena sigurnosnim kamerama, koje prema KPT-u predstavljaju dodatne garancije protiv fizičkog zlostavljanja zatvorenika, ali takođe čine i garanciju za korektivne službenike protiv lažnih optužbi za fizičko zlostavljanje ili prekomerna upotreba fizičke sile.²¹

Incidenti između zatvorenika

48. Na osnovu relevantne dokumentacije, NMST je primetio da su tokom ove godine, odnosno u periodu januar-februar 2021, registrovana tri incidenta između zatvorenika.
49. NMST je primetio da ovi incidenti nisu evidentirani u odgovarajućim obrazcima, pružena je medicinska pomoć po potrebi i preduzete su radnje predviđene ZIKS-om.

Žalbeni postupak

50. Efektivan sistem podnošenja žalbi je osnovna garancija protiv zlostavljanja u zatvorima i pritvorskim centrima. Osobe smeštene u tim centrima treba da imaju mogućnost da podnesu žalbu u zatvoru ili da podnesu žalbu pritvorskom centru u kojem se nalaze i da im se na poverljiv način omogući pristup odgovarajućim vlastima.
51. Član 91. Zakona o izvršenju krivičnih sankcija detaljno je propisao proceduru po kojoj se pritvorenici i osuđena lica mogu putem žalbe ili molbe obratiti direktoru određene institucije Korektivne službe Kosova. Postupak uključuje rokove za odgovor direktora i mogućnost podnošenja žalbe drugom organu, što je u ovom slučaju Generalna direkcija korektivne službe i Ministarstvo pravde.²²
52. NMST je primetio da se na raspolaganju zatvorenika u ZVB nalaze kutije za žalbe, postavljene od Korektivne službe Kosova, od OZZ i Institucije Ombudsmana. Kutije za

---

²⁰ Zakon o izvršenju krivičnih sankcija, član 33, stav 1

²¹ KPT, izveštaj o poseti Irskoj u 2010. godini, stav 18.

²² Član 91, stav 4 Zakona o izvršenju krivičnih sankcija propisuje: "Na podnetu pritužbu direktor kazneno popravne ustanove treba da odgovori u roku od petnaest (15) dana, dok Centralna kancelarija Kazneno popravne službe treba da odgovori u roku od trideset (30) dana. Na pritužbu podnetu u pisanoj formi daje se odgovor u pisanoj formi."

žalbe koje je postavila Institucija Ombudsmana mogu a se otvore samo od strane osoblja ove institucije, što žalioćima pruža poverljivost prilikom podnošenja žalbe. Tokom posete NMST nije dobio žlbe od strane zatvorenika u vezi sa pravom na podnošenje zahteva i žalbi.

53. Na osnovu nalaza i zaključaka NMST tokom posete, u skladu sa članom 135, stav 3, Ustava Republike Kosovo i članom 17, stav 7, Zakona 05/L-019 o Ombudsmanu, Ombudsman, Ombudsman

PREPORUČUJE

Ministarstvu Pravde:

- **NMST ponavlja preporuku da se preduzmu mere kako bi se sanirala oštećenja podova u hodniku i u nekim ćelijama u Paviljonu 2.**
- **NMST ponavlja preporuku da se reši problem zaslepljujućeg odraza bele boje na sportskim terenima, što predstavlja prepreku za aktivnosti van ćelija.**
- **Da se preduzimaju radnje kako bi se razvio i sprovodio sveobuhvatni režim vanćelijskih aktivnosti za sve zatvorenike.**
- **Zaposleni u kuhinji da se opremaju sanitarnim knjižicama.**

U skladu sa članom 132, stav 3, Ustava Republike Kosovo („*Bilo koji drugi organ ili institucija, koja sprovodi legitimnu vlast u Republici Kosovo je dužna da odgovori na zahteve Ombudsmana i da mu/joj predstavi sva dokumenta i informacije koje su od njega zatražena u saglasnosti sa zakonom*“) i člana 28 Zakona br. 05/L-019 o Ombudsmanu („*Autoriteti, kojima je Ombudsman uputio preporuke, zahtev ili predlog za preduzimanje konkretnih mera, [...] treba da odgovore u roku od trideset (30) dana. Odgovor treba da sadrži razloge u pisanoj formi o preduzetim radnjama u vezi navedenog pitanja*“), ljubazno vas molimo da nas informišete o radnjama koje ćete preduzeti u vezi sa ovim pitanjem.

S poštovanjem,

Naim Qelaj

Ombudsman